

PAVOL ODALOŠ

Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela

Tajovského 40, SK-97401 Banská Bystrica

pavol.odalos@umb.sk

SYNCHRÓNNE MODELÝ A MODELOVANIE IDEONÝM¹

Cieľom predloženého textu bolo na základe metódy modelovania predstaviť synchrónne modely ideoným. Výtvarný, literárny a hudobný umelec vyjadruje základnú informáciu prijímateľovi v pinakonyme, literáronyme alebo muzikonyme formou metonymického vyjadrenia typu chrématonymického vzťahu niektorým z výtvarných, literárnych alebo hudobných žánrov v modeloch $A1 = Pi$, $A1 = L$ a $A1 = M$. Výtvarný, literárny a hudobný umelec vyjadruje tiež komplexnú informáciu v pinakonyme, literáronyme a muzikonyme formou príbehu v zmysle predstavenia činiteľa deja a zásahu deja v modeloch $A1 = (Pi) + ČD + ZD$, $A1 = (L) + ČD + ZD$ a $A1 = (M) + ČD + ZD$. Niektoré modely obsahujú len činiteľa deja, napr. $A1 = (Pi) + ČD$, $A1 = (L) + ČD$ a $A1 = (M) + ČD$. Niektoré modely obsahujú len zásah deja, napr. $A1 = (Pi) + ZD$, $A1 = (L) + ZD$ a $A1 = (M) + ZD$. Zásah deja býva zastúpený špecifikujúcimi onymickými členmi príslušnosťou k územia a príslušnosťou k času, napr. v modeloch $A1 = (Pi) + PÚ$, $A1 = (L) + PÚ$ a $A1 = (M) + PÚ$; $A1 = (Pi) + PČ$, $A1 = (L) + PČ$ a $A1 = (M) + PČ$, príp. vlastnosťou, numerickou charakteristikou a príslušnosťou k etniku, napr. $A1 = (Pi) + VL$, $A1 = (L) + VL$, $A1 = (M) + VL$; $A1 = (Pi) + NCH$, $A1 = (M) + NCH$; $A1 = (Pi) + PN$ a pod. Príbeh a spôsoby jeho vyjadrenia preto spájajú modely a pinakonymá, literáronymá a muzikonymá navzájom a tiež s ostatnými druhmi umenia.

1. Úvod

Zámerom textu je predstaviť synchrónne modely a modelovanie ideoným. Ideonymá ako vlastné mená umeleckých, vedeckých a iných diel zaraďujeme medzi chrématonymá, ktoré pomenúvajú vlastné mená ľudských výtvorov. Modely ideoným budeme tvoriť na základe zaznamenávania sémantických príznakov

¹ Príspevok vznikol v rámci grantu VEGA 1/0040/19 a nadväzuje na príspevky P. Odaloša (2014, 2015, 2020, 2021, 2021 v tlači), A. Chomovej (2020a, 2020b), V. Gondekovej (2020, 2021, 2021 v tlači), N. Kolenčíkovej (2020, 2021, 2021 v tlači), G. Rožaiia (2017, 2018, 2020, 2021).

do funkčných členov. Funkčné členy budú vytvárať modely, typy modelov a kategórie modelov ideoným.

2. Terminológia onomastiky súvisiaca s modelovaním

2.1. **Paradigma onomastiky** je tvorená onomastickými prístupmi, ktoré sú na základe špecifických princípov, teórií a modelov podkladom na formuláciu problémov a základom aj východiskom nových onomastických výsledkov (Odaloš 2019: 36).

Paradigmatický typ onomastiky je špecifický onomastický prístup na základe princípov, teórií a modelov, prostredníctvom ktorých sú v určitej dobe formulované problémy onomastiky a prostredníctvom ktorých sa predkladajú nové onomastické výsledky (Odaloš 2019: 36).

2.2. **Štrukturalistický/systémovolingvistický paradigmatický typ onomastiky** charakterizujú princípy, teórie a modely, ktoré sú založené na chápaní onymie ako systému a interpretovaní prvkov tohto systému (Odaloš 2019: 39–40). V rámci uvedeného chápania onomastiky je modelovanie jedným zo štrukturalistických prístupov k onomastike.

2.3. **Československá škola onomastického modelovania.** Predstavený modelačný prístup československých onomastikov sme pomenovali ako československá škola onomastického modelovania, lebo teoretické základy modelačného prístupu a prvé/východiskové modelové realizácie uskutočnili slovenskí a českí onomastici ešte počas existencie Československa ako štátu dvoch národov: českého a slovenského (pozri Odaloš 2012).

Termín (onymický) model vstúpil do onomastiky so S. Rospondom (1951) ako tvorcom štruktúrno-gramatickej klasifikácie toponým (1951). Modelový prístup v slovenskej onomastike rozpracoval V. Blanár (1968: 6), ktorý chápal najprv model alebo typ osobného mena ako štruktúru sémantických funkcií, modeluje antroponymické funkcie slovenských osobných mien. V. Blanár (1972: 9, 1973: 8) neskôr konštatuje, že antroponymický systém vytvárajú modely vlastných mien. Model tvorí trieda osobných mien s rovnakou hierarchiou sémantických dištinkívnych príznakov (antroponymických funkcií). K sémantickým príznakom v antroponymických modeloch sa V. Blanár (1972: 8) priklonil v roku 1971, keď za základné jednotky antroponymickej sústavy považuje antroponymické modely, ktoré vytvárajú sémantické príznaky osobných mien. Na tomto mieste zdôrazňuje, že v starších prácach hovoril o sémantických funkciách. V. Blanár (1996: 132–133) v rámci antroponomastiky pracuje s termínom obsahový model, ktorý vytvára na základe antroponomastických príznakov. Antroponomastické príznaky chápe ako onymické hodnoty, ktoré sú vyjadrené v rámci modelu onyma funkčnými členmi. R. Šrámek modeluje na základe obsahovo-sémantických kategórií v rámci

ojkonymie (1999: 36–37, predtým 1972, 1976). Na R. Šrámka nadväzuje J. Pleskalová (1992) v anojkonymii. P. Odaloš (2015) modeluje v chrématonymii prostredníctvom zaznamenania sémantických príznakov jednotlivých druhov chrématoným. Teoreticko-metodologické prístupy V. Blanára a R. Šrámka predstavujú základ modelového chápania onymie.

2.4. **Modelové chápanie onymie** je založené na predstavovaní onyma na základe modelu. Pojem a termín model onyma je v centre modelového chápania onymie. Model (Jarošová 2015: 321) je schéma javu alebo predmetu slúžiaca na jeho skúmanie a vysvetľovanie jeho podstaty.

Onymický model je základná onymická štruktúra, ktorá je tvorená funkčnými členmi, na zaznamenávanie onymických príznakov vo vlastnom mene. Onymický model má v rámci systémovo-lingvistického prístupu k onymii centrálnu postavu, pretože je abstraktnou jednotkou onymického systému. Lexikálne naplnený model funkčnými členmi a onymickými príznakmi vytvára konkrétne onynum (V. Blanár používal onymický znak).

Modelovanie je činnosť, prostredníctvom ktorej vznikajú modely. Modelovanie (Jarošová 2015: 322) je vytváranie modelov pomocou zjednodušenej, zovšeobecnenej schémy skutočného javu alebo procesu, ktoré slúži na jeho skúmanie a vysvetľovanie.

Modelovosť je vlastnosť onomastiky, ktorá sa prejavuje vytváraním modelov a ich skúmaním (klasifikovaním, komparovaním) za účelom modelového predstavenia onymie (Odaloš 2014, 2015).

3. Klasifikácia chrématoným

Klasifikácie chrématoným členia ľudské výtvyry tematicky po druhových skupinách proprií alebo ľudské výtvyry viažu na typ činnosti človeka (pozri aj Svoboda a kol., 1973). Keďže človek produkuje širokú škálu produktov, je ich ťažšie rozčleniť do nepriestupných skupín, ktoré by ľudský výtvyr zadelili len do jednej skupiny. Naším zámerom je druhy ľudských výtvyrov rozčleniť takým spôsobom, aby boli začlenené len do jednej skupiny bilaterálne členeného kritéria. Klasifikačné kritérium rozčlenenia chrématoným bude založené na binaritete abstraktný – konkrétny, resp. bude aj súčasťou definície chrématoným. Chrématonymum definujeme ako abstraktný alebo konkrétny ľudský výtvyr, ktorý je produktom spoločenských vzťahov a je fixovaný v spoločnosti. Chrématonymum klasifikujeme na abstraktné a konkrétne. Abstraktné chrématonymum je ľudský výtvyr fixovaný v spoločenských vzťahoch, ktorý je založený na zovšeobecňujúcej myšlienkovvej činnosti realizujúcej sa vo vedomí človeka. Abstraktné chrématonymum je choronymum, faleronymum, akcionymum, dokumentonymum, ideonymum a vlastné meno spoločenskej organizácie (vlastné meno štátnej orga-

nizácie/inštitucionymum, ergonymum a vlastné meno neštátnej organizácie/firmonymum/logonymum/emporionymum). Konkrétne chrématonymum je ľudský výtvar fixovaný v spoločenských vzťahoch, ktorý existuje v realite a možno ho vnímať zmyslami. Konkrétne chrématonymum je sérionymum/pragmatonymum (vlastné meno sériovo vyrábaného ľudského výtvaru) a unikonymum (vlastné meno jedinečného ľudského výtvaru) (pozri Odaloš a Vallová 2020).

Ideonymum P. Odaloš charakterizuje ako vlastné meno umeleckého, vedeckého a iného diela a člení ho na literáronymum, vlastné meno výtvarného diela, muzikonymum, filmonymum (pozri Odaloš 2015; Odaloš a Vallová 2020). V rámci skupín ideoným sa vyprofilovali nielen strešné termíny na pomenovanie skupín ideoným, ale aj termíny na konkrétne druhy v rámci skupín ideoným, napr. literáronymum s významom vlastné meno literárneho diela, ktoré sa člení na epikonymum v zmysle vlastného mena epického diela (v rámci neho napr. románonymum ako vlastné meno románu), lyrikonymum v zmysle vlastného mena lyrického diela (v rámci neho napr. poémonymum v zmysle vlastného mena básne) a dramatonymum v zmysle vlastného mena dramatického diela; vlastné meno výtvarného diela (v rámci ktorého možno vyčleniť napr. pinakonymum v zmysle vlastného mena obrazu, ikononymum v zmysle vlastného mena ikony a pod.); muzikonymum s významom vlastné meno hudobného diela (v rámci ktorého možno vyčleniť napr. kantácionymum v zmysle vlastného mena piesne, operonymum v zmysle vlastného mena opery, symfononymum v zmysle vlastného mena symfónie, muzikálonymum v zmysle vlastného mena muzikálu); filmonymum s významom vlastné meno filmu (pozri Odaloš a Vallová 2020).

4. Modelovanie chrématoným

4.1. V štúdiu budeme pracovať s termínom model A1 (Odaloš 2015). Je to model mapujúci obsahovú/významovú stránku chrématonyma, resp. ho možno pokladať za určitý pojmový ekvivalent obsahového modelu V. Blanára a vzťahového modelu R. Šrámka.

Model A1 profilujeme ako model mapujúci chrématonymické príznaky vzťahov spoločnosti prostredníctvom abstraktných a konkrétnych chrématoným. Chrématonymické príznaky vzťahov spoločnosti sa budú premietiť do funkčných členov s onymickou hodnotou.

4.2. V modeli A1 budeme funkčné členy označovať:

-funkčný člen, ktoré vyjadrujú sémantický príznak signalizujúci typ chrématonymického vzťahu: Id – ideonymum, Pi – pinakonymum, L – literáronymum, M – muzikonymum,

-funkčné členy, ktoré vyjadrujú ďalšie sémantické príznaky: ČD – činiteľ deja, ZD – zásah deja, PÚ – príslušnosť k územiu, PČ – príslušnosť/prináležitosť k času,

NCH – numerická charakteristika, VL – vlastnosť, PN – príslušnosť k národu.

Isté paralely s predstavenou teóriou funkčných členov sa uplatňujú v teórii sémantických rolí, kde sa vyjadruje významový vzťah pomenovanej entity k deju/stavu, ktorý je vyjadrený predikátom. Sémantické roly sú označené ako agens/konateľ deja, paciens/nositeľ deja, téma, adresát/príjemca, prežívateľ, cieľ, kauzátor, nástroj, zdroj/pôvod, benefaktív a malefaktív, miesto, čas, spôsob (Dvořák 2017). Teória sociálnych rolí súvisí najmä s vyjadrením príbehu prostredníctvom apelatív. Vyjadrenie príbehu priamo v onyme je možné len pri ideonymách, pri iných onymách sme sa s tým nestretli. Aj vyjadrenie príbehu v ideonymách má isté obmedzenie a špecifiká, preto je vhodnejšie pracovať s teóriou funkčných členov ako s teóriou sémantických rolí.

4.3. V štúdiu budeme pracovať s nasledujúcou terminológiou:

Onymický model vo vlastnom mene je reálna onymická štruktúra, ktorá obsahuje konkrétne onymické príznaky zaznamenané vo funkčných členoch, napr. v pinakonyme *Košické slečny* (autor J. Jakoby) má model podobu $A1 = (Pi) + PÚ + ČD$.

Sémantické pole onyma je kombinácia sémantických príznakov vo vlastnom mene, ktorá je vyjadrením prostredníctvom funkčných členov, napr. v pinakonyme *Turiec v máji* (autor Ľ. Fulla) je sémantické pole $(Pi) + PÚ + PČ$. Sémantické pole onyma mu štrukturalistický súčtový charakter a je východiskovým pojmom slúžiacim prostredníctvom variácií na zovšeobecňovanie. Odlišuje sa tým od funkčného sémantického poľa, ktoré vychádza z pojmovej dvojice centrum a periféria a zameriava sa na zisťovanie jazykovo relevantných významových/funkčných kategórií, ktoré sú konštituované konvencionalizovanými jazykovými formami a na základe týchto zistených kategórií hľadá ďalšie jazykové formy ich vyjadrenia (Mareš a Nübler 2002: 319).

Typ onymického modelu vzniká na základe používania sémantického poľa príznakov vo viacerých modeloch. Typ onymického modelu obsahuje sémantické pole v rôznych kombináciách sémantických príznakov. Typ onymického modelu reprezentuje forma vyjadrenia najfrekventovanejšieho onymického modelu s použitým sémantickým poľom.

Kategória onymického modelu vzniká existenciou a používaním typov chrématonymických modelov v troch druhoch chrématoným. Kategóriu chrématonymického modelu reprezentuje frekventovanejší typ chrématonymického modelu.

Paradigma modelov druhu onyma je vytváraná súhrnom modelov, typov modelov a kategórií modelov, ktorý vzniká pri modelačnom spracovaní druhu onyma.

Paradigmatika modelov, typov modelov a kategórií modelov vzniká na základe realizácie modelačného prístupu v systéme druhov onymie. Je to termín,

ktorý zastrešuje paradigmy všetkých modelov oným a možno ho naplniť na úrovni druhových skupín oným (bionymum, geonymum, chrématonymum) alebo na úrovni všetkých druhov oným.

Vzhľadom na skutočnosť, že modelujeme ideonýmá, ktoré sú vytvárané tromi druhmi chrématonym (pinakonýmá, literáronýmá, muzikonýmá), budeme zastrešujúci model uvádzať s ideonýmom, no konkrétne modelové príklady budeme uvádzať s pinakonýmami, literáronýmami a muzikonýmami, napr. model $A1 = Id$ sa uplatňuje v modeloch $A1 = Pi$ (*Krajina*, M. Benka), $A1 = L$ (*Verše*, J. Jesenský) a $A1 = M$ (*Serenáda*, K. Konárik). V prípade zastrešujúceho modelu s dvomi druhmi ideoným budeme tento model realizovať, no v prípade, že model/typ chrématonymického modelu bude vytvárať len jeden druh ideonyma, zastrešujúci model s ideonýmom nebudeme tvoriť.

5. Modelovanie ideoným

5.1. Vyprofilovanie druhov modelovaných ideoným

Potreba presnejšie pomenovať druhy ideoným sa prejavila dvojakým spôsobom: špecifikovaním druhu ideonyma na základe prívlastku pripojeného k termínu ideonymum a vytvorením nového termínu na označenie druhu ideonyma. Pri špecifikovaní termínu ideonymum M. Magda-Czekaj (2006, 2018) používa prívlastok maliarsky v termíne ideonim malarski. K. Skowronek a B. Skowronek (2003) používajú zase termín ideonim filmu, keď termín ideonymum sa špecifikuje nezhodným prívlastkom filmu.

Termín pinakonim používa K. Węgorowska (2004, 2012) na pomenovanie vlastného mena obrazu. Pinakonim odvodzuje od gréckeho slova *pinakos* s významom obraz, tabuľa, doska. V slovenčine je ekvivalentným termínom pinakonymum.

Termín literáronymum používa P. Odaloš (2015) vo význame vlastné meno literárneho diela, konkrétne vlastné meno lyrického, prozaického a dramatického diela. Termín literaturonim v podobnom význame ako v slovenčine funguje aj v bulharskej onomastike (Balkanski a Cankov, 2016: 242).

Termín muzikonymum používa P. Žigo (2010) vo význame vlastné meno hudobného diela. Termín muzikonim v podobnom význame funguje aj bulharskej onomastike (Balkanski a Cankov 2016: 275).

Termíny pinakonymum, literáronymum a muzikonymum budeme používať na pomenovanie druhov ideoným, ktoré budeme modelovať v našej vedeckej štúdii.

5.2. Charakteristika výskumnej vzorky ideoným

Výskumnú vzorku pinakoným tvorilo 350 vlastných mien obrazov slovenských autorov Martina Benku (50 pinakoným ako výber zo súboru 379 diel), Ľudovíta Fullu (50 pinakoným ako výber z 1 133 diel), Mikuláša Galandu (50 pinakoným ako výber z 1 135 diel), Vincenta Hložníka (50 pinakoným ako výber z 3 231 diel), Júliusa Jakobyho (50 pinakoným z výberu 194 diel), Ladislava Mednyánszkeho (50 pinakoným ako výber z 3 012 diel) a Márie Medveckej (50 pinakoným ako výber z 574 diel). Pinakonýmá sme čerpali z webovej stránky o umení <https://www.webumenia.sk>, ktorá je online katalógom umeleckých diel z dvanástich slovenských a troch českých galérií. Na webovej stránke o umení sa nachádza ku dňu 6. 4. 2021. 161 191 výtvarných diel od 7 800 autorov (<https://www.webumenia.sk/katalog>).

Výskumnú vzorku literároným tvorilo 350 vlastných mien prozaických, lyrických a dramatických diel slovenských autorov z konca 18. storočia, z 19. storočia a z 20. storočia, ktoré slovenskí spisovatelia napísali počas vývoja slovenskej literatúry v klasicizme, preromantizme, romantizme, realizme, symbolizme, naturalizme, vitalizme, socialistickej realizme a postmoderne. Literáronýmá sme čerpali z *Dejín slovenskej literatúry* (Pišút a kol. 1984).

Výskumnú vzorku muzikoným tvorilo 300 vlastných mien hudobných diel, ktoré sa nachádzali vo Wikipédii v hesle Kategória: slovenskí speváci. Vybrali sme si 4 spevákov a 1 hudobnú skupinu. Pri každom spevákovi aj hudobnej skupine sa nachádzal zoznam piesní konkrétneho speváka alebo konkrétnej skupiny, z ktorého sme čerpali. Skúmali sme vlastné mená piesní Karola Duchoňa (60 muzikoným ako výber zo 163 názvov piesní), Dušana Grúňa (60 muzikoným ako výber z 202 názvov piesní), Františka Krištofa Veselého (60 muzikoným ako výber z 240 názvov piesní), Miroslava Žbirku (60 muzikoným ako výber z 248 názvov piesní) a skupiny Elán (60 muzikoným ako výber z 241 názvov piesní) (https://sk.wikipedia.org/wiki/Kateg%C3%B3ria:Slovensk%C3%AD_spev%C3%A1ci).

5.3. Modely ideoným

Ideonýmá ako vlastné mená javov duchovnej kultúry predstavujú vlastné mená ľudských výtvorov, ktoré vznikli v určitom čase a v určitom priestore, a preto nesú špecifické informácie, ktoré zobrazujú príbeh v určitom momente jeho realizácie. Príbeh je buď naznačený alebo je vyjadrený čiastočne či kompletne. Výtvarný, literárny a hudobný umelec používa na výtvarné, literárne a hudobné vyjadrenie príbehu určitú tematiku, techniku, farby, tóny a zoskupenia slov. Výtvarné, literárne a hudobné vyjadrenie je potom slovne pomenované prostredníctvom pinakonýma, literáronýma a muzikonýma čiže slovného pomenovania výtvarného, literárneho a hudobného diela.

Modely pinakoným, literáróným a muzikoným môžeme rozčleniť podľa explicitnosti vyjadrenia príbehu na modely, ktoré naznačujú príbeh vyjadrením výtvorného, literárneho a hudobného žánru, a na modely, ktoré vyjadrujú príbeh alebo predstavujú určité časti tohto príbehu.

Modely, typy modelov a kategórie modely s funkčnými členmi budeme uvádzať najprv v abstraktnej podobe vzorca a následne ich budeme konkretizovať reálnymi vlastnými menami zo slovenskej výtvarnej, literárnej a hudobnej tvorby.

Funkčné členy modelov pinakoným

Funkčný člen **Pi, L, M** je signalizovaný dvoma spôsobmi. Väčšinou nebyva vyjadrený v modeli a do modelu ho na začiatok modelu dopĺňame v zátvorke, aby bolo zreteľné, že ide o výtvorné, literárne či hudobné dielo. Menej časté je vyjadrenie typu chrématonymického vzťahu metonymickým spôsobom na základe vyjadrenia výtvorného, literárneho alebo hudobného žánru v jednočlennom, príp. aj dvojčlennom či viacčlennom modeli. Funkčný člen pinakonýmum, literárónýmum a muzikonýmum príbeh naznačuje.

Funkčný člen **ČD** vyjadruje činiteľa deja príbehu vrátane jeho slovesného prepojenia s dejom, ktorý činiteľ deja realizuje. Činiteľ deja príbehu je vyjadrený podmetom vo forme substantíva a prísudkom vo forme slovesa v rámci modelu napr. pinakonyma *Don Quijote sa pripravuje* (ČD) na súboj. V prípade, že podmet je zamlčaný v pinakonyme, jeho funkciu preberá prísudok, napr. *Bojovali* (ČD) za vlast IX. Činiteľ deja môže byť vyjadrený jedenkrát, menej časté je viacnásobné vyjadrenie jedného činiteľa deja, ojedinele môže byť činiteľstvo deja v jednom pinakonyme vyjadrené viacerými činiteľmi deja.

Funkčný člen **ZD** vyjadruje zásah deja príbehu. Zásah deja sa vyjadruje predmetom vo forme substantíva, napr. *Don Quijote sa pripravuje* (ČD) *na súboj* (ZD). Zásah deja býva zvyčajne vyjadrený jedným zásahom deja, príp. viacnásobným zásahom deja, ojedinele aj viacnásobným identickým zásahom deja.

Funkčné členy **PÚ, PČ, PN, VL** a **NCH** vyjadrujú príslušnosť k času, k priestoru a k národu, vlastnosť a numerickú charakteristiku. Uvedené funkčné členy rozvíjajú činiteľa aj zásah deja, príp. môžu zastúpiť zásah deja.

5.3.1. Modely s latentným príbehom

5.3.1.1. **-Model A1 = Id** s latentným (skrytým, nevyjadreným) príbehom vyjadruje typ chrématonymického vzťahu na základe vyjadrenia umeleckého žánru. Model podáva základné žánrové špecifikácie o diele. Východiskový model len naznačuje možný príbeh.

Model A1 = Pi vyjadruje typ chrématonymického vzťahu na základe vyjadrenia výtvorného žánru, napr. v pinakonómách *Krajina* (M. Galanda, V. Hložník, L. Mednyánszky a ďalších 4 573 diel na www.webumenia.sk); *Portrét* (L. Mednyán-

szky, J. Jakoby, V. Hložník a ďalších 4 847 diel na www.webumenia.sk); *Karikatúra* (J. Jakoby a ďalších 179 diel na www.webumenia.sk).

Model A1 = L označuje typ chrématonymického vzťahu, ktorý metonymicky zastupuje niektorý z prozaických, lyrických a dramatických žánrov, napr. v literárónymách *Verše* (J. Jesenský); *Bájkky* (J. Kollár); *Selanky*, *Žalospev* (J. Hollý); *Povesť* (J. Kráľ); *Sonety* (P. O. Hviezdoslav); *Fejtóny* (F. Hečko).

Model A1 = M predstavuje typ chrématonymického vzťahu prostredníctvom určitého hudobného žánru, napr. v muzikonyme *Serenáda* (K. Konárik).

5.3.1.2. Typ chrématonymického vzťahu sa môže vyjadrovať aj viacnásobným pomenovaním žánrov. Model tiež podáva len základné žánrové špecifikácie o diele.

-**Model A1 = L1 + L2**, napr. v literárónymách *Žalmy a hymny* (P. O. Hviezdoslav); *Spevy a piesne* (L. Štúr); *Piesne a balady* (Š. Krčméry).

5.3.1.3. Typ chrématonymického vzťahu, ktorý je vyjadrený muzikonymickým žánrom, môže byť rozvinutý PČ, PÚ alebo VL. Modely v tejto konfigurácii podávajú presnejšiu informáciu, pretože žáner je obohatený o špecifikujúci sémantický príznak. Na základe tejto skutočnosti podáva plnohodnotný príznak, nie však príbeh.

-**Model A1 = M + PČ**, napr. v muzikonymách *Pieseň o decembri*, *Pieseň o zime* (K. Duchoň).

-**Model A1 = M + PÚ**, napr. v muzikonyme *Pieseň z rúk* (P. Stašák).

-**Model A1 = M + VL + PČ**, napr. v muzikonyme *Pieseň dobrého rána* (K. Duchoň).

-**Typ muzikonymického modelu A1 = VL + M** zastupuje najfrekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa VL + M v modeloch A1 = VL + M a A1 = M + VL.

Model A1 = VL + M je frekventovanejší, napr. v muzikonymách *Večerná pieseň* (F. K. Veselý); *Svadobná pieseň*, *Sviatočná pieseň* (D. Grúň).

Model A1 = M + VL funguje v muzikonyme *Pieseň tichá* (D. Grúň).

5.3.2. Modely s explicitným príbehom

5.3.2.1. Modely s vyjadreným príbehom

-**Model A1 = (Id) + ČD + ZD** kompletne vyjadruje príbeh. Ideonymické vyjadrenie príbehu sa realizuje na základe vyjadrenie pinakonymického, literárónymického a muzikonymického deja.

Model obsahuje činiteľa deja (ČD) a zásah deja (ZD), ktoré sú determinantmi vyjadrenia príbehu. Model s vyjadrením príbehu obsahuje ČD aj ZD. Model vyjadruje príbeh diela prostredníctvom vetnej informácie.

Model A1 = (Pi) + ČD + ZD sa používa v pinakonómách, napr. *Don Quijote sa pripravuje na súboj*, *Don Quijote počúva rozsudok* (V. Hložník); *Žofia sa zbavila strachu* (L. Fulla).

Model A1 = (L) + ČD + ZD sa používa v literárónómách, napr. *Chlapec maľuje dúhu* (V. Mihálik); *Zrušil slovo* (J. G. Tajovský).

Typ muzikonymického modelu A1 = (M) + ČD + ZD zastupuje najfrekvencovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa (M) + ČD + ZD v modeloch A1 = (M) + ČD + ZD a A1 = (M) + ZD + ČD.

Model A1 = (M) + ČD + ZD je frekvencovanejší, napr. muzikonymách *Mám ja klavír*, *Milujem Hanku*, *Priznám sa vám*, *Prídem k Tebe*, *Zabudni na mňa* (F. K. Veselý); *Milujem nápady*, *Odlož smútok*, *Pripíjam krásu* (D. Grúň); *Dám Ti*, *Lúbim Ťa*, *To nemá chybu* (Elán).

Model A1 = (M) + ZD + ČD je málo frekvencovaný, napr. v muzikonyme *Niečo vymyslím* (M. Žbirka).

Model s vyjadrením príbehu môže obsahovať okrem ČD, ZD aj PÚ, PČ, PN, VL a pod.

-Typ ideonymického modelu A1 = (Id) + ČD + PÚ + ZD zastupuje frekvencovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa (Id) + ČD + PÚ + ZD v modeloch A1 = (Pi)/(M) + ČD + PÚ + ZD a A1 = (M) + ČD + ZD + PÚ.

Model A1 = (Pi) + ČD + PÚ + ZD, napr. v pinakonómách *Nepríde do lesa s koničkom* (M. Benka); *Tom vyňal z vrečka notes* (V. Hložník).

Model A1 = (M) + ČD + PÚ + ZD, napr. v muzikonyme *Zažeňme preč trápenie* (D. Grúň).

Model A1 = (M) + ČD + ZD + PÚ, napr. v muzikonymách *Pozerajte sa mi do očí* (Elán); *Cigánka mi vyveštila z dlane* (Elán).

-Model A1 = (M) + PČ + ČD + ZD, napr. v muzikonyme *Kedy chodia mravce spať*; *Už mám ťa* (D. Grúň).

-Model A1 = (Pi) + ČD + ZD + NCH, napr. v pinakononyme *Bojovali za vlasť X.* (V. Hložník).

-Model A1 = (Pi) + ČD + PN + VL + ZD, napr. v pinakononyme *Žena v slovenskom ľudovom kroji* (V. Hložník).

-Model A1 = (M) + ZD + VL + ČD + PÚ, napr. v muzikonyme *Písala mi moja milá z Ružomberka* (F. K. Veselý).

5.3.2.2. Modely s čiastkovým vyjadrením príbehu

Čiastkové vyjadrenie príbehu obsahuje vyjadrenie činiteľa deja, vrátane jeho slovesného prepojenia s dejom, ktorý činiteľ deja realizuje, prípadne jeho zastúpenie špecifikujúcimi členmi, resp. vyjadrenie zásahu deja, príp. jeho zastúpenie špecifikujúcimi členmi.

5.3.2.2.1. Modely vyjadrujúce činiteľa deja

-**Model A1 = (Id) + ČD** je najfrekventovanejším modelom, ktorý okrem nevyjadreného ideonymického vzťahu vyjadruje činiteľa deja, prípadne jeho slovesné prepojenia s dejom, ktorý činiteľ deja zabezpečuje. Činiteľ deja je predstavený opisne alebo metaforicky ako aktívna zložka, zväčša ako hlavný protagonista príbehu alebo hlavní protagonisti príbehu.

5.3.2.2.1.1. Činiteľ deja býva zvyčajne vyjadrený jedným činiteľom deja.

-**Model A1 = (Pi) + ČD**, napr. v pinakonymách *Oráč, Deti, Hrdoš* (M. Benka); *Štrkári, Utečenci, Predavači* (J. Jakoby); *Matka, Kamarátky, Práčky* (M. Medvecká); *Gajdoš, Harlekýn, Horal* (M. Galanda); *Anjel, Maliar, Strigy* (L. Fulla); *Vysťahovalci, Rybár, Čižmár* (L. Mednyánszky).

Model A1 = (L) + ČD, napr. v literáronymách *Sláv, Svätopluk* (J. Hollý); *Béla, Ladislav* (K. Kuzmány); *Junák, Branko* (S. Chalupka); *Marína, Detvan* (A. Sládkovič); *Ežo Vlkolinský, Gábor Vlkolinský* (P. O. Hviezdoslav); *Málka, Dáma* (F. Švantner); *Pomocník* (L. Ballek); *Ďapákovci, Hrdinovia* (B. S. Timrava); *Výrobca šťastia* (V. Mináč); *Živý bič* (M. Urban), *Nevesta hôľ* (F. Švantner) a pod.

Model A1 = (M) + ČD, napr. v muzikonymách *Carmen, Čakám, Júlia, Jozefína, Karolína, Katarína, Mária, Muž, Príd* (D. Grúň); *Anka, Cigáni hrajte, Zlatovláska, Sestrička* (F. K. Veselý); *Charlie, Kata, Margaréta* (M. Žbirka); *Anča, Neodchádzaj, Musíš prísť* (Elán); *Elena, Julia, Ľubica, Mária* (K. Duchoň).

-**Model A1 = (Id) + ČD1 + ČD2** okrem nevyjadreného ideonymického vzťahu vyjadruje dej dvoma činiteľmi deja.

Model A1 = (Pi) + ČD1 + ČD2, napr. v pinakonymách *Adam a Eva* (M. Benka); *Chlapec a predavačka* (M. Galanda); *Chlapec so psom* (L. Mednyánszky); *Palček a obor, Bol máj a kvitli kvety, Sancho Panza a dedinčanky* (V. Hložník); *Princezná a medveď, Zuzana a starci* (L. Fulla).

Model A1 = (L) + ČD1 + ČD2, napr. v literáronymách *Živí a mŕtvi* (V. Mináč); *Danko a Janko* (T. Vansová); *Budkáčik a Dubkáčik* (J. C. Hronský).

Model A1 = (M) + ČD1 + ČD2, napr. v muzikonymách *Adam a Eva* (F. K. Veselý); *Dr. Jekyll a Mrs. Hyde* (M. Žbirka).

5.3.2.2.1.2. Činiteľ deja býva ojedinele vyjadrený viacnásobným identickým spôsobom -v modeli **A1 = (Id) + ČD1a + ČD1a**, prípadne aj s doplňujúcimi špecifikáciami.

Model A1 = (Pi) + ČD1a + ČD1a, napr. v pinakonyme *Drotári, drotári* (L. Fulla).

Model A1 = (M) + ČD1a + ČD1a, napr. v muzikonymách *Anča, Anča; Hana, Hana; Jaj, Zuzka, Zuzička* (F. K. Veselý).

-**Model A1 = (Pi) + ČD1a + PČ1a + ČD1a + PČ1a + ČD1a**, napr. v pinakonyme *A ísť, stále ísť, stále ísť* (V. Hložník).

5.3.2.2.1.3. Činiteľ deja býva doplnený príslušnosťou k územiu, numerickou charakteristikou, príp. vlastnosťou, príslušnosťou k národu a pod.

-**Katégoria ideonymického modelu $A1 = (Id) + \check{C}D + P\acute{U}$** vzniká z **typov ideonymických modelov $A1 = (Pi) + \check{C}D + P\acute{U}$, $A1 = (L) + P\acute{U} + \check{C}D$ a $A1 = (M) + \check{C}D + P\acute{U}$** . Katégoria ideonymického modelu funguje v pinakonýmách, literáronymách aj muzikonýmách.

Typ pinakonymického modelu $A1 = (Pi) + \check{C}D + P\acute{U}$ zastupuje najfrekvencovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(Pi) + \check{C}D + P\acute{U}$ v modeloch $(Pi) + \check{C}D + P\acute{U}$ a $(Pi) + P\acute{U} + \check{C}D$.

Model $A1 = (Pi) + \check{C}D + P\acute{U}$ zastupuje najfrekvencovanejší model, napr. v pinakonýmách *Pltník pod Strečnom*, *Baba pri Levároch*, *Muž z Kiripolca* (M. Benka); *Maliar pred stojanom*, *Dievča z Tahity*, *Žena na Hornáde* (J. Jakoby); *Kráča k ovčiarni*, *Sancho Panza kráča k ovčiarni* (V. Hložník).

Model $A1 = (Pi) + P\acute{U} + \check{C}D$ reprezentuje pinakonimum *Košické slečny* (J. Jakoby).

Typ literáronymického modelu $A1 = (L) + P\acute{U} + \check{C}D$ zastupuje najfrekvencovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(L) + P\acute{U} + \check{C}D$ v modeloch $A1 = (L) + P\acute{U} + \check{C}D$ a $A1 = (L) + \check{C}D + P\acute{U}$.

Frekvencovanejší je **model $A1 = (L) + P\acute{U} + \check{C}D$** s predradeným členom príslušnosti miesta pred činiteľa deja, napr. v literáronymách *Likavský väzeň* (S. Chalupka); *Trenčiansky Matúš* (S. Tomášik); *Nad Tatrou sa blýska* (J. Matúška); *Na koncertoch sa netlieska* (V. Šikula); *Kde žijú vtáčkovia* (M. Lajčiak).

Využívaný je aj **model $A1 = (L) + \check{C}D + P\acute{U}$** so zaradeným členom príslušnosti miesta za činiteľom deja, napr. v literáronymách *Jašek Kutliak spod Bučinky* (J. C. Hronský); *Bašovci na Muráni* (S. Tomášik); *Gróf Mikuláš Šubič Zrínsky na Sihoti* (A. Sládkovič).

Typ muzikonymického modelu $A1 = (M) + \check{C}D + P\acute{U}$ zastupuje najfrekvencovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(M) + \check{C}D + P\acute{U}$ v modeloch $A1 = (M) + \check{C}D + P\acute{U}$ a $A1 = (M) + P\acute{U} + \check{C}D$.

Frekvencovanejší je **model $A1 = (M) + \check{C}D + P\acute{U}$** s členom príslušnosti miesta zaradeným za činiteľa deja, napr. v muzikonýmách *Šuhajko vezmi ma do tanca* (F. K. Veselý); *Kráčam v rytme*, *Pozrel som sa spať* (D. Grúň); *Ideme z PKO*, *Kráčam na pódium*, *Prišla z Londýna* (M. Žbirka); *Cigáni idú do neba* (Elán).

Vyskytuje sa aj **model $A1 = (M) + P\acute{U} + \check{C}D$** , napr. v muzikonýmách *Za mnou sa nedívaj* (F. K. Veselý); *Z tričiek zúri Che Guevara* (Elán).

-**Typ pinakonymického modelu $A1 = (Pi) + \check{C}D + NCH$** zastupuje najfrekvencovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(Pi) + \check{C}D + NCH$ v modeloch $A1 = (Pi) + \check{C}D + NCH$ a $A1 = (Pi) + NCH + \check{C}D$.

Model A1 = (Pi) + ČD + NCH je frekventovanejší, napr. v pinakonómách *Žofia I., Žofia II., Regrúti I., Regrúti II.* (Ľ. Fulla); *Priateľky IV., Milenci I., Milenci II.* (M. Galanda); *Kopáčky II., Krasojazdkyňa II., Jób II.* (V. Hložník).

Model A1 = (Pi) + NCH + ČD je menej frekventovaný, napr. v pinakonómách *Dve ženy* (M. Galanda); *Dve ženy* (V. Hložník).

-**Typ muzikonymického modelu A1 = (M) + PČ + ČD** zastupuje najfrekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa (M) + PČ + ČD v modeloch $A1 = (M) + PČ + ČD$ a $A1 = (M) + ČD + PČ$.

Model A1 = (M) + PČ + ČD je frekventovanejší, napr. v muzikonymách *Dozajtra čakaj, Keď rytmus volá, Keď štrngnem, Keď odídeme* (F. K. Veselý); *Keď husle plačú* (K. Duchoň); *Keď sa platňa krúti, Kým javor znie* (D. Grúň); *Keď muži plačú* (Elán).

Model A1 = (M) + ČD + PČ je menej frekventovaný, napr. v muzikonymách *Pôjdeme dnes, Ja sa neviem nikdy hnevať* (F. K. Veselý).

-**Model A1 = (Id) + VL + ČD** vyjadruje s činiteľom deja aj vlastnosť. Ideonymické vyjadrenie deja a vlastnosti sa realizuje na základe vyjadrenie pinakonymickej, literáronymickej a muzikonymickej charakteristiky prostredníctvom vlastnosti nositeľa deja.

Model s vlastnosťou A1 = (Pi) + VL + ČD, napr. v pinakonómách *Partizánska mať* (M. Medvecká); *Chorý Don Quijote* (V. Hložník).

Model s vlastnosťou A1 = (L) + VL + ČD, napr. v literáronymách *Statočný zlodej* (I. Bukovčan); *Panslavistický farár* (J. Záborský); *Krčmársky kráľ* (M. Rázus); *Divný Janko* (J. Poničan).

Model s vlastnosťou A1 = (M) + ČD + VL, napr. v muzikonymách *Neplač malá* (M. Žbirka); *Cigáňa počúvam rád* (F. K. Veselý).

-**Model s príslušnosťou k národu A1 = (Pi) + PN + ČD**, napr. v pinakonóme *Slovenská matka* (M. Galanda).

5.3.2.2.2. Modely vyjadrujúce zásah deja

5.3.2.2.2.1. Modely vyjadrujúce zásah deja zásahom deja

Zásah deja môže byť vyjadrený jedným zásahom deja, viacnásobne viacerými odlišnými zásahmi deja alebo viacnásobne viacerými identickými zásahmi deja.

-Zásah deja býva zvyčajne vyjadrený jedným zásahom deja.

-**Model A1 = (Id) + ZD** je frekventovaným modelom, ktorý okrem nevyjadreného ideonymického vzťahu vyjadruje zásah deja. Zásah deja vyjadruje opisne alebo metaforicky problematiku, ktorá je v centre príbehu.

Model A1 = (Pi) + ZD, napr. v pinakonómách *Odpocinok* (J. Jakoby); *Sľečnice* (M. Medvecká); *Zjavenie* (M. Galanda); *Ryby, Stôl, Emblémy* (Ľ. Fulla).

Model A1 = (L) + ZD, napr. v literáronymách *Suchá ratolesť* (S. H. Vajanský); *Topole* (I. Krasko); *Červené víno* (F. Hečko) a pod.

Model A1 = (M) + ZD, napr. v muzikonymách *Hlavalom*, *Maratón*, *Sen*, *Čakanie*, *Nádej*, *Telefón* (D. Grúň); *Cesty*, *Fontána*, *Gitara*, *Príboj*, *Sviatky*, *Uspávanka* (K. Duchoň); *Sklamanie*, *Stretnutie* (F. K. Veselý); *Dúhy*, *K. O.*, *Strom*, *Zlomky*, *Empatia*, *Smútok*, *Tvár* (M. Žbirka); *Búrka*, *Nevera*, *Dresy*, *Otázniky*, *Farby*, *Riziko*, *Život*, *Semafor*, *Tenisky* (Elán).

-Zásah deja môže byť viacnásobný, keď je vyjadrený dvomi zásahmi deja.

-**Model A1 = (Id) + ZD1 + ZD2**.

Model A1 = (Pi) + ZD1 + ZD2, napr. v pinakonyme *Pieseň a práca* (M. Galanda).

Model A1 = (L) + ZD1 + ZD2, napr. v literáronymách *O úhoroch a včelách* (J. I. Bajza); *Tatry a more* (S. H. Vajanský); *Hlad a láska* (L. Kubáni).

Model A1 = (M) + ZD1 + ZD2, napr. v muzikonyme *Luk a šípy* (D. Grúň).

-Zásah deja môže byť viacnásobne identický, keď je vyjadrený viacnásobnými identickými zásahmi deja, príp. aj rozvíjajúcim členom vlastnosťou.

-**Model A1 = (Pi) + ZD1a + ZD1a + ZD1a + VL**, napr. v pinakonyme *Sloboda, sloboda, slobodienska moja* (V. Hložník).

5.3.2.2.2.2. Zásah deja býva doplnený príslušnosťou k územiu, príslušnosťou k času, vlastnosťou a numerickou charakteristikou.

-**Typ ideonymického modelu A1 = (Id) + ZD + PÚ/A1 = (Id) + PÚ + ZD** so zásahom deja a príslušnosťou k územiu. Ideonymické vyjadrenie príslušnosti k územiu sa realizuje na základe vyjadrenia pinakonymickej a muzikonymickej špecifikácie územia výskytu zásahu deja.

Typ pinakonymického modelu A1 = (Pi) + ZD + PÚ zastupuje frekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa (Pi) + ZD + PÚ v modeloch A1 = (Pi) + ZD + PÚ a A1 = (Pi) + PÚ + ZD.

Model A1 = (Pi) + ZD + PÚ, napr. v pinakonymách *Lodky na Balte* (L. Fulla); *Zámok v Malackách*; *Izba z Ratiškoviec* (M. Benka).

Model A1 = (Pi) + PÚ + ZD, napr. v pinakonyme *Pouličný súboj* (V. Hložník).

Typ muzikonymického modelu A1 = (M) + PÚ + ZD zastupuje frekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa (M) + PÚ + ZD v modeloch A1 = (M) + PÚ + ZD a A1 = (M) + ZD + PÚ.

Model A1 = (M) + PÚ + ZD, napr. v muzikonymách *Modranská keramika* (D. Grúň); *Oravská dievčina* (K. Duchoň); *Tatranský expres* (F. K. Veselý).

Model A1 = (M) + ZD + PÚ, napr. v muzikonymách *Dedinka v údolí* (F. K. Veselý); *Poéma o Dukle* (K. Duchoň).

-**Typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + P\check{C} + ZD$** so zásahom deja a príslušnosťou k času zastupuje frekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(Id) + P\check{C} + ZD$ v pinakonymickom modeli $A1 = (Pi) + ZD + P\check{C}$ a v muzikonymickom modeli $A1 = (M) + P\check{C} + ZD$. Ideonymické vyjadrenie príslušnosti k času sa realizuje na základe vyjadrenia pinakonymickej a muzikonymickej špecifikácie času realizácie zásahu deja.

Model $A1 = (Pi) + ZD + P\check{C}$, napr. v pinakonymách *Polnohospodárstvo kedysi*, *Polnohospodárstvo dnes* (Ľ. Fulla).

Model $A1 = (M) + P\check{C} + ZD$, napr. v muzikonymách *Letná láska*, *Letný vietor* (D. Grúň); *Jesenná láska*, *Podjesenné pastorálie* (M. Žbirka).

-**Typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + VL + ZD$** so zásahom deja a vlastnosťou zastupuje frekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(Id) + VL + ZD$ v pinakonymickom modeli $A1 = (Pi) + VL + ZD$ a v muzikonymickom type modelu $A1 = (Pi) + VL + ZD$. Ideonymické vyjadrenie vlastnosti sa realizuje na základe vyjadrenia pinakonymickej a muzikonymickej špecifikácie vlastnosti realizácie zásahu deja.

Model $A1 = (Pi) + VL + ZD$, napr. v pinakonymách *Ranený kôň* (J. Jakoby); *Kvitnúci strom* (L. Mednyánszky); *Drevený kôň* (V. Hložník); *Volský záprah* (Ľ. Fulla).

Typ muzikonymického modelu $A1 = (M) + VL + ZD$ zastupuje frekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(M) + VL + ZD$ v modeloch $A1 = (M) + VL + ZD$ a $A1 = (M) + ZD + VL$.

Model $A1 = (M) + VL + ZD$, napr. v muzikonymách *Skúpa láska* (D. Grúň); *Mierová pieseň*, *Kamenný kvietok*, *Neklamný znak*, *Tulácke topánky* (K. Duchoň); *Biele margarétky*, *Najkrajší valčík*, *Malý inzerát* (F. K. Veselý); *Biely kvet*, *Jediný tón*, *Dojemný príbeh* (M. Žbirka); *Anjelský deň*, *Belasý let* (Elán).

Model $A1 = (M) + ZD + VL$, napr. v muzikonymách *Plachta biela* (D. Grúň); *Lipa košatá* (F. K. Veselý); *Láska úprimná*, *Sen o mieri*, *Zrnko soli* (K. Duchoň); *Hodina angličtiny*, *Hodina pravdy*, *Hodina nehy*, *Hodina ticha* (Elán).

-**Typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + NCH + ZD$** so zásahom deja a numerickou charakteristikou zastupuje frekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(Id) + NCH + ZD$ v pinakonymickom modeli $A1 = (Pi) + ZD + NCH$ a v muzikonymickom modeli $A1 = (Pi) + NCH + ZD$. Ideonymické vyjadrenie numerickej charakteristiky sa realizuje na základe vyjadrenia pinakonymickej a muzikonymickej špecifikácie numerickej realizácie zásahu deja.

Model $A1 = (Pi) + ZD + NCH$, napr. v pinakonymách *Spomienka II.* (V. Hložník).

Model $A1 = (M) + NCH + ZD$, napr. v muzikonymách *Prvá láska*, *Jedenásťte prikázanie* (Elán).

5.3.2.2.3. Modely vyjadrujúce zásah deja iným onymickým príznakom

Zásah deja býva zastúpený onymickými príznakmi ako príslušnosť k územiu, príslušnosť k času, vlastnosť, príslušnosť k národu, numerická charakteristika alebo ich kombináciou. Zásah deja zastupuje vždy len jeden príznak.

-**Typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + PÚ$** so zastupujúcou príslušnosťou k územiu za zásah deja zastupuje frekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(Id) + PÚ$ v pinakononymickom modeli $A1 = (Pi) + PÚ$, v type literáronymického modelu $A1 = (L) + PÚ$ a v muzikonymickom modeli $A1 = (M) + PÚ$. Ideonymické vyjadrenie príslušnosti k územiu sa realizuje na základe vyjadrenia pinakonymickej, literáronymickej a muzikonymickej špecifikácie miesta realizácie zásahu deja.

Model $A1 = (Pi) + PÚ$ je frekventovaný, napr. v pinakonymách *Kriváň* (M. Benka); *Turiec, Ždiar, Jadran* (M. Galanda); *Dunaj, Hrad Lietava, Pri zrúcaninách* (V. Hložník); *Na dvore, V záhrade, V poli, Na periférii* (J. Jakoby); *Pri hrobe, Na úbočí, Na dedine* (M. Medvecká).

Typ literáronymického modelu $A1 = (L) + PÚ$ zastupuje najfrekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa $(L) + PÚ$ v modeloch $A1 = (L) + PÚ$ a $A1 = PÚ + L$.

Frekventovanejší je **model $A1 = (L) + PÚ$** s príslušnosťou k miestu v zadnej pozícii, napr. v literáronymách *Kráľovohoľská* (S. Chalupka); *Na jarmok* (M. Kukučín); *Z dediny* (J. G. Tajovský); *Balt* (F. Kráľ); *U nás, Domov* (J. C. Hronský); *Babylon* (M. Figuli); *Do tramtárie* (M. Válek); *Trasovisko* (I. Bukovčan) a pod.

Používa sa aj **model $A1 = PÚ + L$** s príslušnosťou k miestu v prednej pozícii, napr. *Kremnické povesti, Podpolianske rozprávky* (J. C. Hronský); *Malomestské rozprávky* (J. Jesenský); *Parížske romance* (E. B. Lukáč).

Model $A1 = (M) + PÚ$, napr. v muzikonymách *Zem* (D. Grúň); *Intrák, Jericho, Ulica* (Elán); *Domov, Rio de Janero, Saigon* (F. K. Veselý); *Atlantída, Aréna, Na klzisku, Bahamy, Do člna* (M. Žbirka).

-**Model $A1 = (Id) + PÚ1 + PÚ2$** vyjadruje viacnásobne príslušnosť k miestu.

Model $A1 = (L) + PÚ1 + PÚ2$, napr. v literáronymy *Zo Slovenska do Carihradu* (G. K. Z. Laskomerský).

Model $A1 = (M) + PÚ1 + PÚ2$, napr. v muzikonymách *Na dunajskom nábreží, Na brehu Gangy, Na stráži pod hviezdami* (F. K. Veselý); *Od Tatier k Dunaju, Severný pól* (Elán).

-**Model $A1 = (Id) + PČ$** so zastupujúcou príslušnosťou k času za zásah deja reprezentuje frekventovaný pinakonymický, literáronymický a muzikonymický model $A1 = (Pi) + PČ$, $A1 = (L) + PČ$ a $A1 = (M) + PČ$. Ideonymické vyjadrenie príslušnosti k času sa realizuje na základe vyjadrenia pinakonymickej, literáronymickej a muzikonymickej špecifikácie času realizácie zásahu deja.

Model A1 = (Pi) + PČ je frekventovaný, napr. v pinakonýmách *Jar* (J. Jakoby); *Po búrke* (M. Benka); *Na poludnie, Podvečer, Na svitaní, Január, Február* (M. Medvecká); *Jeseň, Vianoce* (M. Galanda); *Október* (V. Hložník).

Model A1 = (L) + PČ vyjadrujú literáronymá, napr. *Nedeľa* (L. Novomeský); *Na Ondreja* (M. Kukučín); *Ráno* (M. Lajčiak); *Rok* (Ľ. Feldek).

Model A1 = (M) + PČ, napr. v muzikonýmách *Dávno* (D. Grúň); *Nad ránom, Svitanie* (M. Žbirka); *Vianoce* (Elán).

-**Model A1 = (Id) + PČ1 + PČ2** s viacnásobným vyjadrením príslušnosti k času.

Model A1 = (L) + PČ1 + PČ2, napr. v literáronyme *Od Silvestra do Troch kráľov* (J. M. Hurban).

Model A1 = (M) + PČ1 + PČ2, napr. v muzikonýmách *Letné ráno* (D. Grúň); *Dnes až do rána, V pondelok, v utorok* (F. K. Veselý); *Ráno, večer* (M. Žbirka); *Letná noc* (Elán).

-**Typ ideonymického modelu A1 = (Id) + VL** so zastupujúcou vlastnosťou za zásah deja zastupuje frekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa (Id) + VL v pinakonymickom modeli A1 = (Pi) + VL, v type literáronymického modelu A1 = (L) + VL a v muzikonymickom modeli A1 = (M) + VL. Ideonymické vyjadrenie vlastnosti sa realizuje na základe vyjadrenia pinakonymickej, literáronymickej a muzikonymickej špecifikácie vlastnosti realizácie zásahu deja.

Model A1 = (Pi) + VL, napr. v pinakonýmách *Smútiaca, Plačúca, Sediaca, Zamyšlená, Češúca* (M. Galanda); *Ukrižovaný* (V. Hložník); *Umierajúca* (L. Mednyánszky).

Typ literáronymického modelu A1 = (L) + VL zastupuje najfrekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa (L) + VL v modeloch A1 = (L) + VL a A1 = VL + (L).

Model A1 = (L) + VL funguje v literáronymách, napr. *Neprebudený* (M. Kukučín); *Neznámy* (J. Barč-Ivan).

Model A1 = VL + L sa uplatnil v literáronyme *Krvavé sonety* (P. O. Hviezdoslav). Obidva modely sú malo frekventované.

Model A1 = (M) + VL, napr. v muzikonýmách *Jediná, Neznáma* (K. Duchoň); *Krásna* (F. K. Veselý); *Bezchybná, Drahá, Jediná, Vianočná, Záhadná* (M. Žbirka); *Nepolepšiteľní, Netrpezliví, Ryšavá, Slobodná, Vymyslená, Zabudnuté, Zalúbení* (Elán).

-**Ideonymický model A1 = (Id) + VL1 + VL2** s viacnásobným vyjadrením vlastnosti.

Model A1 = (L) + VL1 + VL2, napr. v literáronyme *Čierna a červená* (L. Novomeský).

Model A1 = (M) + VL1 + VL2, napr. v muzikonyme *Šťastné a veselé, Zvedáva a zmätená* (D. Grúň).

-**Model A1 = (Id) + NCH** s numerickou charakteristikou za zásah deja sa realizuje prostredníctvom pinakononymickej a muzikononymickej špecifikácie numerickosti vo vzťahu k zásahu deja.

Model A1 = (Pi) + NCH, napr. v pinakonómách *Dvaja* (J. Jakoby); *Dvaja* (M. Galanda); *Traja* (V. Hložník).

Model A1 = (M) + NCH, napr. v muzikonómách *Miliónkrát*, *Prvá* (M. Žbirka); *105.x* (Elán).

-V **modeli A1 = (M) + NCH1 + NCH2** sa numerickosť vyjadruje viacnásobne, napr. v muzikonyme *Dve a dve* (Elán).

-**Model A1 = (Pi) + PN** obsahuje príslušnosť k národu, ktorá zastupuje zásah deja, napr. v pinakonyme *Slovenská* (M. Žbirka).

5.3.2.2.2.4. Zásah deja býva zastúpený kombináciou onymických príznakov ako príslušnosť k územia, príslušnosť k času, vlastnosť, príslušnosť k národu, numerická charakteristika v kombinácii. Zásah deja zastupuje viacej príznakov naraz.

-V **type ideonymického modelu A1 = (Id) + PČ + PÚ** je zastúpený zásah deja príslušnosťou k času a príslušnosťou k miestu.

Typ pinakononymického modelu A1 = (Pi) + PČ + PÚ zastupuje najfrekventovanejší model, ktorý je kombináciou sémantického poľa (Pi) + PČ + PÚ v modeloch A1 = (Pi) + PČ + PÚ a A1 = (Pi) + PÚ + PČ.

Model A1 = (Pi) + PČ + PÚ je frekventovanejší, napr. v pinakonómách *Jarná krajina* (J. Jakoby); *Večer v poli* (M. Medvecká); *Zimná Bratislava, Vianočná krajina* (Ľ. Fulla); *Jeseň v sade, Večerná krajina* (L. Mednyánszky); *Zimná krajina* (M. Benka).

Model A1 = (Pi) + PÚ + PČ je menej frekventovaný, napr. v pinakonómách *V poli na jeseň, Turiec v máji* (Ľ. Fulla); *Krajina pred búrkou* (L. Mednyánszky).

Model A1 = (L) + PČ + PÚ, napr. v literáronyme *Dva dni v Chujave* (J. Záborský).

Model A1 = (M) + PÚ + PČ, napr. muzikonyme *Bratislavské ráno* (D. Grúň).

V ostatných modeloch je zásah deja zastúpený kombináciou ďalších rôznych sémantických príznakov.

-**Model A1 = (Pi) + PČ1 + PČ2 + NCH**, napr. v pinakonyme *Hodiny a minúty IV.* (V. Hložník).

-**Model A1 = (L) + PN + PČ**, napr. v literáronyme *Rumunská jar* (A. Plávka).

-**Model A1 = (L) + VL + PČ**, napr. v literáronyme *Moje poludnie* (P. Horov).

-**Model A1 = (Pi) + PÚ + NCH**, napr. v pinakonyme *Štefanová I.* (V. Hložník); *Kriváň II.* (M. Benka).

-**Ideonymický model A1 = (Id) + PN + PÚ.**

Model A1 = (Pi) + PN + PÚ, napr. v pinakonyme *Mexická krajina* (V. Hložník).

Model A1 = (L) + PN + PÚ, napr. v literárnomy *Španielska krajina* (L. Novomeský).

-**Model A1 = (Pi) + VL + PÚ**, napr. v pinakonyme *Sedliacky dvor* (M. Benka).

-**Model A1 = (L) + VL1 + VL2 + PČ**, napr. *Z tichých a búrných chvíľ* (M. Rázus) a pod.

5.4. Paradigma modelov ideoným

Paradigma modelov ideoným je vytváraná súhrnom modelov a typov modelov, ktorý vzniká pri modelačnom spracovaní ideoným. Paradigmu modelov možno profilovať formálne na základe počtu funkčných členov modelu alebo obsahovo na základe paradigmatického determinantu, ktorým je pri ideonýmách príbeh.

Tu predkladáme obsahovú paradigmu na základe príbehu.

5.4.1. Modely s latentným príbehom: ideonymický model $A1 = Id$ s modelmi $A1 = Pi$, $A1 = L$ a $A1 = M$; model $A1 = L1 + L2$; model $A1 = M + PČ$; model $A1 = M + PÚ$; model $A1 = M + VL + PČ$; typ muzikonymického modelu $A1 = VL + M$ s modelmi $A1 = VL + M$ a $A1 = M + VL$.

5.4.2. Modely s explicitným príbehom

5.4.2.1. Modely s vyjadreným príbehom: ideonymický model $A1 = (Id) + ČD + ZD$ s modelmi $A1 = (Pi) + ČD + ZD$ a $A1 = (L) + ČD + ZD$; typ muzikonymického modelu $A1 = (M) + ČD + ZD$ s modelmi $A1 = (M) + ČD + ZD$ a $A1 = (M) + ZD + ČD$; typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + ČD + PÚ + ZD$ s modelmi $A1 = (Pi) + ČD + PÚ + ZD$, $A1 = (M) + ČD + PÚ + ZD$ a $A1 = (M) + ČD + ZD + PÚ$; model $A1 = (M) + PČ + ČD + ZD$; model $A1 = (Pi) + ČD + ZD + NCH$; model $A1 = (Pi) + ČD + PN + VL + ZD$; model $A1 = (M) + ZD + VL + ČD + PÚ$.

5.4.2.2. Modely s čiastkovým vyjadrením príbehu

5.4.2.2.1. Modely vyjadrujúce činiteľa deja: ideonymický model $A1 = (Id) + ČD$ s modelmi $A1 = (Pi) + ČD$, $A1 = (L) + ČD$ a $A1 = (M) + ČD$; ideonymický model $A1 = (Id) + ČD1 + ČD2$ s modelmi $A1 = (Pi) + ČD1 + ČD2$, $A1 = (L) + ČD1 + ČD2$ a $A1 = (M) + ČD1 + ČD2$; ideonymický model $A1 = (Id) + ČD1a + ČD1a$ s modelmi $A1 = (Pi) + ČD1a + ČD1a$ a $A1 = (M) + ČD1a + ČD1a$; model $A1 = (Pi) + ČD1a + PČ1a + ČD1a + PČ1a + ČD1a$; kategória ideonymického modelu $A1 = (Id) + ČD + PÚ$ s typom ideonymického modelu $A1 = (Pi) + ČD + PÚ$ a s modelmi $(Pi) + ČD + PÚ$ a $(Pi) + PÚ + ČD$, s typom ideonymického modelu $A1 = (L) + PÚ + ČD$ a s modelmi $A1 = (L) + PÚ + ČD$ a $A1 = (L) + ČD + PÚ$, s typom ideonymického modelu $A1 = (M) + ČD + PÚ$ a s modelmi $A1 = (M) + ČD + PÚ$ a $A1 = (M) + PÚ + ČD$; typ pinakonymického modelu $A1 = (Pi) + ČD + NCH$ s modelmi $A1 = (Pi) +$

ČD + NCH a $A1 = (Pi) + NCH + ČD$; typ muzikonymického modelu $A1 = (M) + PČ + ČD$ v modeloch $A1 = (M) + PČ + ČD$ a $A1 = (M) + ČD + PČ$; ideonymický model $A1 = (Id) + VL + ČD$ s modelmi $A1 = (Pi) + VL + ČD$, $A1 = (L) + VL + ČD$ a $A1 = (M) + ČD + VL$, model $A1 = (Pi) + PN + ČD$.

5.4.2.2.2. Modely vyjadrujúce zásah deja

Modely vyjadrujúce zásah deja zásahom deja: ideonymický model $A1 = (Id) + ZD$ s modelmi $A1 = (Pi) + ZD$, $A1 = (L) + ZD$ a $A1 = (M) + ZD$; ideonymický model $A1 = (Id) + ZD1 + ZD2$ s modelmi $A1 = (Pi) + ZD1 + ZD2$, $A1 = (L) + ZD1 + ZD2$ a $A1 = (M) + ZD1 + ZD2$; model $A1 = (Pi) + ZD1a + ZD1a + ZD1a + VL$; typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + ZD + PÚ/A1 = (Id) + PÚ + ZD$ s typom pinakonymického modelu $A1 = (Pi) + ZD + PÚ$ s modelmi $A1 = (Pi) + ZD + PÚ$ a $A1 = (Pi) + PÚ + ZD$ a typ muzikonymického modelu $A1 = (M) + PÚ + ZD$ s modelmi $A1 = (M) + PÚ + ZD$ a $A1 = (M) + ZD + PÚ$; typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + PČ + ZD$ s modelmi $A1 = (Pi) + ZD + PČ$ a $A1 = (M) + PČ + ZD$; typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + VL + ZD$ s modelom $A1 = (Pi) + VL + ZD$ a s typom muzikonymického modelu $A1 = (M) + VL + ZD$ s modelmi $A1 = (M) + VL + ZD$ a $A1 = (M) + ZD + VL$; typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + NCH + ZD$ s modelmi $A1 = (Pi) + ZD + NCH$ a $(M) + NCH + ZD$.

Modely vyjadrujúce zásah deja iným onymickým príznakom alebo kombináciou iných onymických príznakov: typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + PÚ$ s modelom $A1 = (Pi) + PÚ$, s typom literáronymického modelu $A1 = (L) + PÚ$ s modelmi $A1 = (L) + PÚ$ a $A1 = PÚ + L$ a s modelom $A1 = (M) + PÚ$; ideonymický model $A1 = (Id) + PÚ1 + PÚ2$ s modelmi $A1 = (L) + PÚ1 + PÚ2$ a $A1 = (M) + PÚ1 + PÚ2$; ideonymický model $A1 = (Id) + PČ$ s modelmi $A1 = (Pi) + PČ$, $A1 = (L) + PČ$ a $A1 = (M) + PČ$; ideonymický model $A1 = (Id) + PČ1 + PČ2$ s modelmi $A1 = (L) + PČ1 + PČ2$ a $A1 = (M) + PČ1 + PČ2$; typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + VL$ s modelom $A1 = (Pi) + VL$, s typom literáronymického modelu $A1 = (L) + VL$ s modelmi $A1 = (L) + VL$ a $A1 = VL + (L)$ a s modelom $A1 = (M) + VL$; ideonymický model $A1 = (Id) + VL1 + VL2$ s modelmi $A1 = (L) + VL1 + VL2$ a $A1 = (M) + VL1 + VL2$; ideonymický model $A1 = (Id) + NCH$ s modelmi $A1 = (Pi) + NCH$ a $A1 = (M) + NCH$; model $A1 = (M) + NCH1 + NCH2$; model $A1 = (Pi) + PN$; typ ideonymického modelu $A1 = (Id) + PČ + PÚ$ s typom pinakonymického modelu $A1 = (Pi) + PČ + PÚ$ s modelmi $A1 = (Pi) + PČ + PÚ$ a $A1 = (Pi) + PÚ + PČ$, s modelom $A1 = (L) + PČ + PÚ$ a s modelom $A1 = (M) + PÚ + PČ$; model $A1 = (Pi) + PČ1 + PČ2 + NCH$, model $A1 = (L) + PN + PČ$; model $A1 = (L) + VL + PČ$; model $A1 = (Pi) + PÚ + NCH$; ideonymický model $A1 = (Id) + PN + PÚ$ s modelmi $A1 = (Pi) + PN + PÚ$ a $A1 = (L) + PN + PÚ$; model $A1 = (Pi) + VL + PÚ$ a model $A1 = (L) + VL1 + VL2 + PČ$.

6. Záver

Cieľom predloženého textu bolo na základe metódy modelovania predstaviť synchronne modely ideovým. Výtvarný, literárny a hudobný umelec vyjadruje základnú informáciu prijímateľovi v pinakonyme, literáronyme alebo muzikonyme formou metonymického vyjadrenia typu chrématonymického vzťahu niektorým z výtvarných, literárnych alebo hudobných žánrov v modeloch $A1 = Pi$, $A1 = L$ a $A1 = M$. Výtvarný, literárny a hudobný umelec vyjadruje tiež komplexnú informáciu v pinakonyme, literáronyme a muzikonyme formou príbehu v zmysle predstavenia činiteľa deja a zásahu deja v modeloch $A1 = (Pi) + ČD + ZD$, $A1 = (L) + ČD + ZD$ a $A1 = (M) + ČD + ZD$. Niektoré modely obsahujú len činiteľa deja, napr. $A1 = (Pi) + ČD$, $A1 = (L) + ČD$ a $A1 = (M) + ČD$. Niektoré modely obsahujú len zásah deja, napr. $A1 = (Pi) + ZD$, $A1 = (L) + ZD$ a $A1 = (M) + ZD$. Zásah deja býva zastúpený špecifikujúcimi onymickými členmi príslušnosťou k územiu a príslušnosťou k času, napr. v modeloch $A1 = (Pi) + PÚ$, $A1 = (L) + PÚ$ a $A1 = (M) + PÚ$; $A1 = (Pi) + PČ$, $A1 = (L) + PČ$ a $A1 = (M) + PČ$, príp. vlastnosťou, numerickou charakteristikou a príslušnosťou k etniku, napr. $A1 = (Pi) + VL$, $A1 = (L) + VL$, $A1 = (M) + VL$; $A1 = (Pi) + NCH$, $A1 = (M) + NCH$; $A1 = (Pi) + PN$ a pod. Príbeh a spôsoby jeho vyjadrenia preto spájajú modely a pinakonymá, literáronymá a muzikonymá navzájom a tiež s ostatnými druhmi umenia.

Literatúra

- BALKANSKI, TODOR; CANKOV, KIRIL. 2016. *Enciklopedija na balgarskata onomastika*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo Sv. Kiril i Metodij.
- BLANÁR, VINCENT. 1968. Otázka v antroponomastike. Ed. Blanár, Vincent; Majtán, Milan. *I. slovenská onomastická konferencia. Zborník materiálov*. Bratislava 5. – 6. 12. 1968. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV; Slovenská onomastická komisia pri Vedeckom kolégiu jazykovedy SAV, 5–14.
- BLANÁR, VINCENT. 1972. Problematika výskumu živých osobných mien. Ed. Blanár, Vincent. *Zborník materiálov z III. slovenskej onomastickej konferencie konanej v Banskej Bystrici 4. XI. – 6. XI. 1970*. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta, 181–201.
- BLANÁR, VINCENT. 1973. Jazyková výstavba slovenských osobných mien. Ed. Majtán, Milan. *IV. slovenská onomastická konferencia. Bratislava 9. – 10. novembra 1971. Zborník materiálov*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 8–28.
- BLANÁR, VINCENT. 1996. *Teória vlastného mena. (Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii)*. Bratislava: VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- DVOŘÁK, VĚRA. 2017. Sémantická role. Ed. Karlík, Peter; Nekula, Marek; Pleskalová, Jana. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1599–1602.
- GONDEKOVÁ, VERONIKA. 2020. Synchronne modely a modelovanie inštitucioným v rámci Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Ed. Kulwicka-Kamińska, Joanna; Moroz, Andrzej. *Tradycja i nowoczesność w badaniach języków słowiańskich*, séria: „Synchronia i Diachronia – Zbliżenia i Dialogi”. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 231–240.
- GONDEKOVÁ, VERONIKA. 2021. Synchronne modely a modelovanie vlastných mien čaju, kávy a cukrovínek. *Nová filologická revue*, 12, Banská Bystrica, 208–222.
- GONDEKOVÁ, VERONIKA. 2021. (v tlači). Modelová analýza vlastných mien novín, časopisov a knižných vydavateľstiev na Slovensku. *Vlastné mená v interdisciplinárnom kontexte. Zborník z 21. slovenskej onomastickej konferencie. Nitra 10. – 12. 9. 2019*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.
- CHOMOVÁ, ALEXANDRA. 2020a. Motivácia a modelovanie chrématoným so skratkou (na materiáli názvov slovenských poisťovní a bánk). *Jazyk a kultúra*, 11, Prešov, 32–45.
- CHOMOVÁ, ALEXANDRA. 2020b. Synchronne modely a modelovanie názvov poisťovacích a bankových produktov. *Nová filologická revue*, 11, Banská Bystrica, 39–155.

- JAROŠOVÁ, ALEXANDRA (ed.). 2015. *Slovník súčasného slovenského jazyka. M–N*. Bratislava: VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- KOLENČIKOVÁ, NATÁLIA. 2020. Synchronne modely a modelovanie názvov inštitúcií v správe Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Ed. Kulwicka-Kamińska, Joanna; Moroz, Andrzej. *Tradycja i nowoczesność w badaniach języków słowiańskich*, séria: „Synchronia i diachronia – zblżenia i dialogi”. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 277–291.
- KOLENČIKOVÁ, NATÁLIA. 2021. Synchronne modely a modelovanie názvov liehovín. *Nová filologická revue*, 12, Banská Bystrica, 195–207.
- KOLENČIKOVÁ, NATÁLIA. 2021. (v tlači). Synchronne modely a modelovanie názvov slovenských politických strán. *Vlastné mená v interdisciplinárnom kontexte. Zborník z 21. slovenskej onomastickej konferencie. Nitra 10. – 12. 9. 2019*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.
- MAGDA-CZEKAJ, MAŁGORZATA. 2006. Tytuły polskich dzieł malarskich (1856–1927). Ed. Rymut, Kazimierz. *Manuscula Linguistica: in honorem Alexandrae Cieślíkowa oblata*. Kraków: Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, 275–287.
- MAGDA-CZEKAJ, MAŁGORZATA. 2018. »Śmierć podsłuchuje kochanków« – o niektórych funkcjach tytułu dzieła malarskiego. Ed. Różańska, Grażyna. *W świecie Erosa i Tanatosa. Studia i szkice*. Kraków: Wydawnictwo LIBRON, 253–264.
- MAREŠ, PETER; NÜBLER, NORBERT. 2002. Pole funkčně sémantické. Ed. Karlík, Peter; Komárek, Miroslav; Pleskalová, Jana. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 319.
- ODALOŠ, PAVOL. 2012. Kontinuita jednotlivého a všeobecného v onomastike. Ed. Ološtiak, Martin. *Jednotlivé a všeobecné v onomastike*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 14–21.
- ODALOŠ, PAVOL. 2014. Modelovosť a registrovosť v onomastike. Ed. Kesselová, Jana; Imrichová, Mária; Ološtiak, Martin. *Registre jazyka a jazykovedy. I*. Prešov: Prešovská univerzita, 116–123.
- ODALOŠ, PAVOL. 2015. Modelovanie a modely chrématoným. *19. slovenská onomastická konferencia*. Ed. Valentová, Iveta. Bratislava: VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 464–472.
- ODALOŠ, PAVOL. 2019. Paradigmatic Types of Onomastics. Ed. Siwec, Adam. *Onomastics. Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio FF. Philologiae. Onomastics I*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 35–46.
- ODALOŠ, PAVOL. 2020. Modelovanie a modely chrématoným. Chrématonýmá abstraktných ľudských výtvorov (chrononymum, faleronymum, akcionymum, dokumentonymum). Ed. Kulwicka-Kamińska, Joanna; Moroz, Andrzej. *Tradycja i nowoczesność w badaniach języków słowiańskich*, séria: „Synchronia

- i diachronia – zblíženia i dialogi*”. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 313–332.
- ODALOŠ, PAVOL. 2021. Synchronne modely a modelovanie vlastných mien piva. *Nová filologická revue*, 12, Banská Bystrica, 180–194.
- ODALOŠ, PAVOL. 2021. (v tlači). Modelovanie, modely a sémantické príznaky vlastných mien spoločenských organizácií. *Vlastné mená v interdisciplinárnom kontexte. Zborník z 21. slovenskej onomastickej konferencie. Nitra 10. – 12. 9. 2019*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.
- ODALOŠ, PAVOL; VALLOVÁ, ELENA. 2020. Sústava slovanskej onomastickej terminológie (vznik, existencia, neuralgické miesta, aktualizácia). *Folia onomastica Croatica*, 29, Zagreb, 169–202.
- PIŠŮT, MILAN a kol. 1984. *Dejiny slovenskej literatúry*. Bratislava: Obzor.
- PLESKALOVÁ, JANA. 1992. *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Jinočany: H&H.
- ROSPOND, STANISŁAW. 1951. *Słownik nazw geograficznych Polski zachodniej i północnej*. Cz. I: polsko-niemiecka. Cz. II: niemiecko-polska. Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe.
- ROŽAI, GABRIEL. 2017. *Terénne názvy hornogemerských obcí Rejdová a Vyšná Slaná*. Gabriel Rožai [vlastným nákladom].
- ROŽAI, GABRIEL. 2018. *Toponymia severnej časti Slanskej doliny. (Zdroj poznávania kultúrno-hospodárskych, etnických a jazykových osobitostí regionálneho vývinu)*. Banská Bystrica: Belianum, vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela.
- ROŽAI, GABRIEL. 2020. Modelovanie slovenských inštitucioným z oblasti zdravotníctva a sociálnych vecí. Ed. Kulwicka-Kamińska, Joanna; Moroz, Andrzej. *Tradycja i nowoczesność w badaniach języków słowiańskich*, séria: „*Synchronia i diachronia – zblíženia i dialogi*”. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 333–345.
- ROŽAI, GABRIEL. 2021. Synchronne modely a modelovanie vlastných mien nealkoholických nápojov. *Nová filologická revue*, 12, Banská Bystrica, 166–179.
- SKOWRONEK, KATARZYNA; SKOWRONEK, BOGUSŁAW. 2003. Ideonymy polskich filmów fabularnych (1947–2002). Ed. Biolik, Maria. *Metodologia badań onomastycznych*. Olsztyn: OBN, 610–628.
- SVOBODA, JAN a kol. 1973. Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 14, Praha, 1–280.
- ŠRÁMEK, RUDOLF. 1972. Toponymické modely a toponymický systém. *Slovo a slovesnost*, 33, Praha, 304–318.
- ŠRÁMEK, RUDOLF. 1976. Slootovorný model v české toponymii. *Slovo a slovesnost*, 37, Praha, 112–120.
- ŠRÁMEK, RUDOLF. 1999. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita.

- WĘGOROWSKA, KATARZYNA. 2004. *Językowe świadectwa kultury i obyczajowości Kresów Północno-Wschodnich*. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.
- WĘGOROWSKA, KATARZYNA. 2012. Językowo-malarsko-historyczne weduty dawnego Wilna. *Nad Odrą*, 22, Zielona Góra, 72–79.
- ŽIGO, PAVOL. 2010. Budú v onomastike aj muzikonymá. *Slovenská reč*, 75, Bratislava, 270–277.

Elektronické zdroje

- Katalóg. 2021. <https://www.webumenia.sk/katalog> (stiahnuté 6. 4. 2021).
- Kategória: slovenskí speváci. 2021. https://sk.wikipedia.org/wiki/Kateg%C3%B3ria:Slovensk%C3%AD_spev%C3%A1ci (stiahnuté 6. 4. 2021).

Sinkronijski modeli i modeliranje ideonima

Sažetak

U radu se prikazuju sinkronijski modeli ideonima temeljeni na metodi modeliranja. Likovni umjetnik, književnik i glazbeni umjetnik prenose osnovne informacije svojim recipijentima pinakonimom, muzikonimom i literaronimom služeći se modelom $A1 = Pi$, $A1 = M$ i $A1 = L$. Ti isti umjetnici složenu informaciju izražavaju navedenim onimima u obliku priče rabeći složene modele. Ti se modeli, detaljno razrađeni, prikazuju u radu. Pokazuje se također kako priča i načini njezina izražavanja povezuju modele i pinakonime, književna imena i glazbene konotacije međusobno, ali i s drugim vrstama umjetnosti.

Ključové slová: onomastika, ideonymum, modelovanie, modely, príbeh

Ključne riječi: onomastika, ideonim, modeliranje, modeli, priča

Keywords: onomastics, ideonym, modelling, models, story

